

Una incorrecció dissimulada

1/VIII/1979

Quan el subjecte d'una oració subordinada completiva és un infinitiu, aquest terme sol entrar en contacte amb la conjunció que: *Diu que venir abans li és impossible. Em sembla que cridar no resol res. Consideren que vendre és un bon negoci.* Fora d'aquestes construccions rarament, en català, la conjunció que precedeix un infinitiu i, en tot cas, les perífrasis o locucions en què coincideixen aquests dos elements —la conjunció que i un infinitiu— hi són molt menys nombroses que no en castellà. Quan un infinitiu és el darrer terme d'una perífrasi, en català s'introdueix generalment per mitjà d'una preposició o bé sense cap mot d'enllaç: *Hi valig passar, Volla venir, Cal fer vacances, Ho ha de saber, Val a dir-ho, No hi tenen res a veure, etc.*

D'entre les perífrasis del castellà en què la conjunció que precedeix un infinitiu cal destacar les que s'utilitzen per expressar la necessitat o l'obligació de fer una cosa, «tener que» i «haber que», en la segona de les quals el verb «haber» és impersonal i admet només, per tant, la tercera persona del singular: «*Tienen que saberlo, Hay que actuar.*» Es un fet ben conegut i comentat que el calc literal d'aquestes perífrasis és un dels defectes sintàctics més habituals del català i és verament sorprenent de comprovar que, havent-se arribat a dir tantes vegades, encara s'esmunyin en textos impresos, i en publicacions que pretenen tenir cara i ulls, frases com «*Tenen que debatre aquest tema*» i «*Hi ha que discutir-ho abans*», en lloc, és clar, de *Han de debatre aquest tema* i *Cal discutir-ho abans.*

Però si insistim sobre una qüestió, com hem dit, tan comentada, és especialment perquè algunes vegades la inadmissibilitat del conjunt tenir que més un infinitiu es dissimula per la intercalació entre el verb tenir i la conjunció que d'una frase més o menys extensa. Llegim, així «...i tenien, per una sèrie de motius que ara no importen, que demanar la seva ajuda», «*No té obligatòriament que ser de dretes*». Es dissimula la incorrecció fins a cert punt, és clar. El fet evident és que les frases incises no fan més admissibles aquestes construccions i que caldria igualment en aquests casos recórrer a la perífrasi haver de... que segurament exigiria la frase incisa en un altre lloc del període: *Havien de demanar la seva ajuda per una sèrie de motius... No ha de ser obligatòriament de dretes.*

Albert Jane